

Missio Dei

Hellmut H. Rosin azt állítja, hogy a *missio Dei* latin szókapcsolatot Georg F. Vicedom használta először kellő megalapozással és szisztematikusan a *Missio Dei* című könyvében.¹ Korábban Karl Hartenstein használta ezt a Walter Freitag *Mission Zwischen Gestern und Morgen* című művében. Ezzel szemben egy másik holland teológus, Jan A. B. Jongeneel régebről származtatja a kifejezést. Ezt írja:

„Voetius a *missio Dei*t sokkal korábban említette, mint a többi, misszióval foglalkozó teológus. A missziót elsősorban Isten tevékenységének tekintette, és csak azután az ember vagy az egyház munkájának [...]. Manapság teljes komolysággal meg kell újulnunk abban az alapvető meggyőződésben, hogy Isten nem csupán kiindulópontja, hanem végső célja is minden missziós tevékenységnek.”²

1. Ki az, aki küld?

Az elmúlt fél évszázad során finom, de ugyanakkor határozott változás állt be a misszió terén. Korábban a missziót szóteriológiai (az egyének megmentése az örök kárhozattól), kulturális (Keletről és Délről származó emberekkel megismertetni a keresztyén Nyugat áldásait és kiváltságait), ekléziológiai (az egyház vagy valamelyik felekezet terjeszkedése) vagy üdvtörténeti (folyamat, amely során a haladás vagy egy katasztrófa beálltával a világ Isten országává alakul) megközelítésben tárgyalták.

Az 1932-ben tartott Brandenburgi Missziói Konferencián Karl Barth volt az első a teológusok között, aki a misszióról, mint Isten tulajdon tevékenységéről beszélt.³ A Nemzetközi Missziós Tanács (*International Missionary Council*) 1952-ben tartott willingeni konferenciáján egyértelműen szakítottak az ekléziológiai vagy szóteriológiai megközelítéssel, és ezek helyett a trinitárius jelleg domborodott ki. Egyetértettek abban, hogy a Szentháromság-Isten az egyetlen forrása mindenféle missziós vállalkozásnak.⁴

¹ Rosin, Hellmut H.: *Missio Dei: term en functie in de zendingstheologische discussie*. Interuniversitair Instituut, Leiden 1971, 6.

² Jongeneel, Jan A. B.: The missiology of Gisbertus Voetius: the first comprehensive Protestant theology of missions. In: *Calvin theological journal* 26, No. 1 (April 1991), 78.

³ Bosch, David J.: *Transforming mission*. Orbis Books, Maryknoll, New York 1991, 389.

⁴ Rosin, Hellmut H.: *Missio* 10. Honig, A. G. Jr.: *De heerschappij van Christus en de zending*. Theologie & Gemeente 6. J. H. Kok, Kampen 1973, 9.

Mielőtt arról tárgyalnánk, hogy Isten elküldte Jézust, meg kell említenünk, hogy előbb kiválasztotta Jézust erre a feladatra.⁵ Nem találunk sok lókust ennek bizonyítására, de Lk 9,35-ben (καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα: οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἐκλεκτός, αὐτοῦ ἀκούετε – *És hang hallatott a felhőből: „Ez az én Fiam, akit kiválasztottam, reá hallgassatok!”*), a megdicsőülésről szóló történetben a mennyei hang kiválasztottnak nevezi Jézust (egyes kódexek szerint: *szeretett*, akárcsak Mk 9,7 és Lk 3,22). Ezenkívül Lk 23,35-ben azok nevezik Jézust *az Isten választott Krisztusának* (ὁ χριστὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτός), akik csúfolják őt a kereszten. Mt 12,18-ban Ézs 42,1 parafrazisát olvashatjuk Isten szolgájáról, akit ő kiválasztott (αἰρετίσω).⁶ Végül pedig – a szinoptikus anyagon kívül – 1Pt 2,4–6-ban az apostol –, Ézs 28,16 értelmezése szerint úgy hivatkozik Jézusra, mint *kiválasztott és drága sarokkőre*, valószínűleg egy másik masszoréta héber szöveget követve,⁷ vagy pedig annak köszönhetően, hogy Péter szabadon idézte a LXX-t. Donald R. Heiges így írja le az ószövetségi elhívást: Isten kiválasztotta Ábrahámot és szövetséget kötött vele, ezt a szövetséget pedig megújította Izsákkal és Jákóbbal. Isten kiszabadítja Izráelt a rabszolgaságból, és általa szeretné megáldani a föld minden nemzetét. Izrael Isten ítéletét vonja magára, mivel szüntelen vétkezett, és így csupán a maradékkal lehet számolni. Ebből a maradékból, amely még emlékezik Izrael elhívására, jön el a Messiás.⁸ Ezt a képletet kiegészíthetjük. Azt láttuk, hogy Isten kiválaszt egy embert, Ábrahámot, majd egy népet, Izráelt, és amikor ez a nép már csak maradékában él, elküldi Isten Jézust, az ő Fiát, ismét egy személyt, annak érdekében, hogy benne emberek sokaságát válassza ki. Jézus előbb tizenkét tanítványt választ, majd rajtuk keresztül ismertté teszi Isten szeretetét minden nép számára. Végül pedig a kiválasztottak Jézusban léteznek, hogy utána *Isten legyen minden mindenkiben* (1Kor 15,27–28). Így ismét csak Istenhez érkeünk, akitől kiindult minden.

A Szentírásból és a mindennapok tapasztalatából úgy ismerjük meg Istent, mint a misszió Istenét. Hosszas vita zajlott arról, hogy miként kell értelmezni a *missio Dei*. Abban viszont a legtöbben egyetértettek, hogy Isten elküldte Fiát,⁹ Jézust a földre, majd pedig az Atya és a Fiú elküldték a Szentlelket. Michael Schmaus szerint:

⁵ Vajda István ezt írja: „Az első elhívott Jézus Krisztus. Benne és általa hivatnak el mindenek.” Vajda István: Elhívás és elhivatás. In: *Református Szemle* LXXI. évf. 5–6. szám (1978. szept.–dec.), 429.

⁶ Shogen, Gary S.: S. v. *Election*, New Testament. In: Freedman, David Noel (ed.): *The Anchor Bible Dictionary*. Vol. 2/6 D–G. Doubleday, New York, London, Toronto, Sydney, Auckland 1992, 441.

⁷ Mendenhall, G. E.: S. v. “Election”. In: Buttrick, George Arthur (ed.): *Interpreter’s Dictionary of the Bible*. Volume 2/4. Abingdon Press, New York, Nashville 1962, 78.

⁸ Donald R. Heiges: *The Christian’s Calling*. Fortress Press, Philadelphia 1984, 28.

⁹ Newbigin, Lesslie: *Mission in Christ’s way*. World Council of Churches Publications, Geneva 1987, 3.

„A küldetés alatt Augustinus [...] az egyik személy másik előtt való örök járását érti, és ez kapcsolatban áll az első személy külsőleges megjelenésével.”¹⁰

Ez azt is jelenti, hogy „solus Pater non legitur missus” – egyedül az Atyáról nem lehet elmondani, hogy küldetett. Ezt a nézetet vallotta Aquinói Tamás is, azzal a kiegészítéssel, hogy „Mitti convenit Filio, et Spiritu Sancto, sed nullo modo convenit Patri, nec Trinitati” – a küldetés vonatkozik a Fiúra és a Szentlélekre, de semmi esetre sem az Atyára és a Szentháromságra.¹¹ A misszió Isten munkája.¹² Ő az Úr, aki a parancsokat osztogatja, a tulajdonos, aki gondoskodik a dolgok menetéről. Ő a misszió cselekvő alanya.¹³

A korábbi nézetek szerint a *missio Dei* az Atya általi küldetést jelentette (*genitivus subjectivus* vagy *auctoris*), míg Georg F. Vicedom szerint, a Szentírás szellemében jelzői birtokos esetnek kell felfognunk a *missio Dei*-t. Így Isten nem csupán küld, hanem egyidejűleg ő maga a küldött is.¹⁴ Amennyiben az Atya egy a Fiúval (Jn 10,38; 12,45; 14,9–11; 17,11.21–22), úgy a Fiúban az Atya is részesévé vált a küldetésnek és Fiában ő is lejött a földre. Ezáltal része lett annak a küldetésnek, amely tőle származott. A küldetés semmiképpen sem lehet idegen az Atyától, hiszen az ő magától származik, ezért attól sem kell idegenkednünk, hogy Jézusban Isten maga is vállalta az önmaga által való elküldést.

2. Kit küldött el

Eddig Istenről beszéltünk, mint küldőről és ugyanakkor küldöttről, most pedig Jézusról tárgyalunk. Itt megemlíthető, hogy a tanítványok elhívása és küldetése teljes egészében Jézus elhívásától (kiválasztásától) és missziójától függ, ez pedig az Atya elküldésétől. Georg F. Vicedom az Atya küldöttéről így vall:

„A sajátságos ‘*missio Dei*’ Jézus Krisztussal kezdődik, mert benne Isten egyszerre a küldő és a küldött, a kijelentő és a kijelentés, a szent, aki büntet, és aki megvált. Isten a Fia által a testté válásban és a trónra emelésben önmagát teszi a küldetés tartalmává.”¹⁵

¹⁰ Rosin, Hellmut H.: *Missio* 14.

¹¹ Ezt állítja T. Okure is; ld. Okure, Teresa: *The Johannine Approach to Mission*. Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament: 2. Reihe 31. J. C. B. Mohr / Paul Siebeck, Tübingen 1988, 23.

¹² Kool, Anne-Marie: *God moves in a mysterious way. The Hungarian Protestant Foreign Mission Movement (1756–1951)*. Uitgeverij Boekencentrum B. V., Zoetermeer 1993, 314–315.

¹³ Vicedom, Georg F.: *Missio Dei: Einführung in eine Theologie der Mission*. Chr. Kaiser Verlag München, München 1958, 12–13.

¹⁴ Uo. 13.

¹⁵ Vicedom, Georg F.: *Missio Dei* 43.

Jézus Krisztus küldetését Herczeg Pál „a krisztológia szótériológiai következményének”¹⁶ nevezi. A szinoptikus evangéliumokban nem találunk túl sok utalást Jézus küldetéséről, ezért előbb az ilyen tekintetben sokkal gazdagabb János evangéliumát fogjuk röviden megvizsgálni statisztikailag. Jézus küldetése világosan jelenik meg János evangéliumában, míg a szinoptikus evangéliumokban csupán rejtetten szerepel. Az is megfigyelhető, hogy a szinoptikus evangéliumokban a hangsúly Istenen van, és ennek megfelelően Jézus Isten országának elközeledését hirdeti. János evangéliumában Jézus személye, ereje és hatalma áll az előtérben. Ugyanaz a valóság áll előttünk, csupán a hangsúly esik máshova. Az Atyáról eltolódik a hangsúly a Fiúra. A szinoptikus evangéliumok is szólnak Jézus cselekedeteiről és tanításáról, Jánosnál viszont megtaláljuk ezeknek teológiai értékelését is.

A *küldeni* igének két görög megfelelője van: ἀποστέλλω és πέμπω.¹⁷ László Dezső ehhez hozzáfűzi:

„[...] amikor a Biblia e két igét használja, azokat egyaránt alkalmazza Jézus, a Szentlélek, az angyalok, az apostolok, általában emberek és világi tisztviselők elküldésének a jelölésére.”¹⁸

Az ἀποστέλλω ige 28-szor fordul elő János evangéliumában, és 17-szer Jézus az Atya által elküldött személy.¹⁹ A 12 előfordulási hely és a πέμπω ige Jézusra vonatkozó 25 esetének részletes vizsgálatát a következő fejezetben nyújtjuk.

A πέμπω ige 32-szer fordul elő a János evangéliumában (összesen 80-szor az Újszövetségben)²⁰ és ezek közül 25-ször Jézus a küldött.²¹

Azok az igehek, amelyekben a πέμπω igének krisztológiai vonatkozása van, kapcsolatot mutatnak a küldöttre vonatkozó héber jogrendszerrel, amely végül is az óségi követjogszabályokra vezethető vissza.²²

¹⁶ Herczeg Pál: *Az Újszövetség teológiájának vázlata*. Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara, Budapest 1997, 142.

¹⁷ Bieder, Werner: *Gottes Sendung und der missionarische Auftrag der Kirche nach Matthäus, Lukas, Paulus und Johannes*. Theologische Studien, Heft 82. EVZ-Verlag, Zürich 1964, 40.

¹⁸ László Dezső: A belmisszió alapkérdései. In: *Református Szemle* XXXIV. évf. 7. szám (1949. szept. 15.), 463.

¹⁹ A többi esetben kétszer-kétszer Keresztelő János (Jn 1,6; 3,28) és a papok/ léviták (1,19; 5,33), a tanítványok (4,38; 17,18), majd egy-egy helyen a farizeusok (1,24), a szolgák (7,32), a hírvivő (11,3) vagy a fogoly Jézus a küldött (18,24), sőt egy tó is viseli ezt a nevet (9,7). Az említett tizenegy előfordulás nem esik vizsgálódásunk körébe, ugyanis nem vonatkozik Jézus küldetésére.

²⁰ Kuhl, Josef: *Die Sendung Jesu und der Kirche nach dem Johannes-Evangelium*. Studia Instituti Missiologici Societas Verbi Divini Nr. 11. Steyler Verlag, St. Augustin 1967, 53.

²¹ A további hét esetben egy-egy helyen a papok-léviták (Jn 1,22), Keresztelő János (1,33), a követ általánosan (13,16), a Jézus által küldött ember (13,20) és háromszor a Szentlélek a küldött (14,26; 15,26; 16,7).

²² Miranda, Juan Peter: *Die Sendung Jesu im vierten Evangelium*. Stuttgarter Bibelstudien 87. Verlag Katholisches Bibelwerk, Stuttgart 1977, 34.

A János evangéliumában megjelenő lókusokat, amelyekben az ἀποστέλλω vagy a πέμπω ige fordul elő és ahol a küldött maga Jézus Krisztus, szintén két csoportra lehet osztani. Az egyik csoportot alkotják azok az igék, amelyek arról szólnak, hogy Isten elküldte az ő Fiát a világra; a másik csoportot pedig azok, amelyekben Jézus beszél a maga küldetéséről.

Térjünk most vissza a szinoptikus evangéliumok kijelentéseihez, ahol a küldetésnek ugyanaz a gondolata jelenik meg, de sokkal kevesebb helyen és sokkal rejtettebben, mint Jánosnál.

Az ἀποστέλλω ige 20-szor fordul elő Márknál, de csak 1-szer a 9,37-ben úgy, hogy Jézus a küldött²³ (ὅς ἂν ἐν τῶν τοιοῦτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς ἂν ἐμὲ δέχηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με – *Aki az ilyen kisgyermekkek közül egyet is befogad az én nevemért, az engem fogad be; és aki engem befogad, az nem engem fogad be, hanem azt, aki engem elküldött*). Jézus itt a tanítványok elsőség feletti vetekedésére kérdez rá és válaszol (ld. még Mt 10,40 = Mt 18,5; Lk 9,48; 10,16 és Jn 13,20). Mt 18,1–6-ban a mennyek országába való bemenetel feltétele a megtérés és a gyermeki alázat. Walter Grundmann ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy itt a gyermek azokat jelenti, akik segítségre szorulnak és szegényekként valamilyen szükségét szenvednek (Mt 25,35–36).²⁴ A kiszolgáltatott gyermek Isten gondoskodását tapasztalja meg jótévője által. Ez a következtetés összefüggésben áll a palesztinai *šaliḥ* intézménnyel, amely szerint egy ember küldötte olyan, mintha benne maga a küldő jelenne meg. Mivel Jézus Isten küldötte, Jézusban Isten érkezik az emberekhez. Amit a gyermekkel fognak tenni, azt Jézussal, illetve az Atyával cselekszik meg. Az a tény, hogy Jézus és Jézuson keresztül maga az Atya azonosította magát a kiszolgáltatottakkal, egyedülálló a vallástörténetben.²⁵ William Lane szűkíti a kört, és azt állítja, hogy itt elsősorban a tanítványok befogadásáról van szó, akiknek olyan gyermekkel kell azonosítaniuk magukat, aki küldetéssel megy valahova.²⁶

Márk evangéliumában még utalni lehetne a 12,6(–8)-ra (ἔτι ἕνα εἶχε υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἕσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι ἐντραπήσονται τὸν

²³ A másik 19 esetben 5-ször a szolga (Mk 3,31; 12,2; 12,3; 12,4; 12,5), kétszer-kétszer Keresztelő János (1,2; 6,17), a tizenkét tanítvány (3,14; 6,7), két tanítvány (11,1; 14,13), majd egy-egy helyen az arató sarlója (4,29), a Légió nevű démon (5,10), a hóhér (6,27), egy vak (8,26), egy szamár (11,3), a gazda fia (12,6), a farizeusok és Heródes-pártiak (12,13), az angyalok (13,27) a küldöttek.

²⁴ Grundmann, Walter: *Das Evangelium nach Markus*. Theologischer Handkommentar zum Neuen Testament. Evangelische Verlaganstalt Berlin, Berlin 1977, 263. Ilyen értelemben nyilatkozik Gould, Ezra P.: *The Gospel According to St. Mark*. The International Critical Commentary. T. & T. Clark, Edinburgh 1961, 174 és Geréb Zsolt is: *Alázat* szócikk. In: Kozma Zsolt (szerk.): *Bibliai Fogalmi Szókönyv*. Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár 1992, 16.

²⁵ Grundmann, Walter: *Markus* 263.

²⁶ Lane, W. L.: *The Gospel According to Mark*. The New International Commentary on the New Testament. William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan 1974, 340–341.

υιόν μου – *Egy valakije volt még, a szeretett fia. Utoljára őt küldte el hozzánk, mert így szólt: Fiamat meg fogják becsülni*), ahol Jézus a szőlősgazda példázatába szövi a fiú elküldését, aki egyértelműen ő maga. Eszkatologikus példázat ez, amelyet majdnem minden írásmagyarázó eredeti jézusi példázatnak ismer el. A mondanivaló tisztázza valamelyest a viszonyt Jézus és a választott nép között. Elsősorban a nép vezetői ellen hangzott el, akiket figyelmeztetni akart az ellene tervezett gyilkosság miatt. A címzettek kiléte onnan is világos, hogy míg Ézsaiásnál (Ézs 5,1–7) a szőlő a hibás, itt csupán a munkások marasztaltatnak el. A példázat ugyanakkor arról is beszél, hogy a munkások gonoszsága miatt „másoknak” fogja adni a szőlőt.²⁷ Itt nagyon rejtetten, implicite jelenik meg a Fiú küldetése, mégsem hagyható figyelmen kívül.

Máténál 22-szer fordul elő az ἀποστέλλω ige, de csak két esetben vonatkozik Jézusra, mint küldöttre.²⁸ Az első előfordulási hely Mt 10,40, amelyben Jézus a küldött. Mt 10,40-ben (Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με – *Aki titeket befogad, az engem fogad be, és aki engem fogad be, az azt fogadja be, aki elküldött engem*) Jézus a tanítványaihoz beszél, és itt már egyértelműen róluk van szó a befogadás kapcsán, amire William L. Lane utalt Mk 9,37-re vonatkozóan. Ulrich Luz szerint Jézus szava vigasztalást jelentett a vándorló tanítványok számára, hogy bennük az emberek Jézust fogadják be, Jézusban pedig az Atyát.²⁹ Ulrich Luz is említi, hogy a háttérben a zsidó hírnöktörvény áll, de ehhez hozzáveszi a rabbi-tanító nagybecsülésének gondolatát is. Daniel J. Harrington szerint a tanítványok missziójának teológiai alapja az azonosulás az apostolok és küldő Uruk között. Hozzáfűzi, hogy bár a misszió kérdése sokkal részletesebb formában jelentkezik Jánosnál, Máténál sem hiányzik.³⁰ A tanítványok háta mögött Jézus áll, végső tekintélyként pedig Isten.³¹

²⁷ Cranfield, C. E. B.: *The Gospel According to Saint Mark*. The Cambridge Greek Testament Commentary. University Press, Cambridge 1989, 366–368.

²⁸ A többi 20 esetben a megbízottak 4-szer a szolgák (Mt 21,34; 21,36; 22,3; 22,4), kétszer-kétszer a tizenkét tanítvány (10,5; 10,16), és az angyalok (13,41; 24,31), majd egy-egy helyen a katonák (2,16), az ördögök (8,31), Keresztelő János (11,10), a hírvivők (14,35), a munkások (20,2), két tanítvány (21,1), a szamarak (21,3), a gazda fia (21,37), a farizeusok tanítványai és a Heródes-pártiak (22,16), a próféták, bölcsek és írástudók (23,34), a küldöttek (23,37) és a küldönc (27,19).

²⁹ Luz, Ulrich: *Das Evangelium nach Matthäus. 2. Teilband, Mt 8–17*. Evangelisch-Katholischer Kommentar zum Neuen Testament I/2. Benziger Verlag, Zürich und Braunschweig – Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn 1990, 150; Davies, W. D. – Allison, Dale C.: *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel According to Saint Matthew. Vol. 2. Commentary on Matthew VIII–XVIII*. The International Critical Commentary. T&T Clark, Edinburgh 1991, 226.

³⁰ Harrington, Daniel J.: *The Gospel of Matthew*. Sacra Pagina Series volume 1. The Liturgical Press, Collegeville, Minnesota 1991, 154.

³¹ Wiefel, Wolfgang: *Das Evangelium nach Matthäus*. Theologischer Handkommentar zum Neuen Testament. Evangelische Verlagsanstalt, Leipzig 1998, 206.

A másik igehely Mt 15,24b (οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ – *En nem küldettem máshoz, csak Izráel házának elveszett juhaihoz*), amelynél nem figyelünk arra, hogy hova nem küldetett Jézus, mert itt csak a küldetés tényére összpontosítunk. Ulrich Luz megjegyzi, hogy Izráel házának elveszett juhaihoz nem csupán a „fekete bárányok” tartoznak, hanem Isten egész népe,³² amelyhez Jézus küldetése szólt. Az ἀποστέλλω ige itt *passivum divinumban* áll. A gyülekezet ebből a versből megérti, hogy Isten hú maradt az Izráelnek tett ígéretéhez, amikor elküldte hozzájuk Dávid Fiát, Jézust.³³ Daniel J. Harrington véleménye szerint Máté a kánaáni nőről szóló történet szívébe helyezi Jézusnak egy olyan kijelentését, amely az ő földi missziójának célját tartalmazza.³⁴ Wolfgang Wiefel azt fűzi hozzá, hogy Jézus negatív formában írja le küldetését, és ezzel a prófétai beszédet követi (Ézs 53,6; Jer 27,6; Ez 34,4. skk. és Zak 13,7).³⁵

Amint Mk 12,6(–8) esetében jeleztük, itt sem kerülhető ki, hogy a szólóműves példázatában megjelenő fiú – Mt 21,37(–39) – Jézus küldetésére utal.

Lukács evangéliumában 24-szer fordul elő az ἀποστέλλω ige, és ezek közül csak 4 esetben Jézus a küldött.³⁶ Lk 4,18 (és 19: πνεῦμα κυρίου ἐπ’ ἐμὲ οὐ εἶνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με, κηρῦσαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστέλλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει – *Az Úr Lelke van énrajtam, mivel felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek; azért küldött el, hogy a szabadulást hirdessem a foglyoknak, és a vakoknak szemük megnyílását; hogy szabadon bocsássam a megkínzottakat*) idézet Ézs 61,1-ből és (61,2-ből) a LXX alapján, bizonyos változtatásokkal. Jézus a názáreti zsinagógában olvasta fel ezeket a verseket, feltehetőleg héberül, amit arámira fordítottak; és I. Howard Marshall és François Bovon utal arra, hogy a szóban forgó idézetet használták Qumránban, de az Igazság Tanítójára vonatkoztatták.³⁷ Jézus világossá próbálja tenni, hogy az ószövetségi próféta feladatát ő maga töltötte be, mivel az Atya felkente a Szentlélek

³² W. D. Davies és Dale C. Allison írják kommentárjukban, hogy Órigenész óta jó néhány exegéta itt a lelki Izráelre gondol, de Máténál semmi sem igazolja ezt az ötletet, ezért az etnikai Izráelre kell gondolnunk: Davies – Allison: *Matthew* 2. 551.

³³ Luz, U.: *Matthäus* 2. 434–435.

³⁴ Harrington, Daniel J.: *Matthew* 237.

³⁵ Wiefel, Wolfgang: *Matthäus* 286.

³⁶ A többi előfordulási helyen 4-szer két tanítvány (Lk 9,52; 19,29; 19,32; 22,8), kétszer-kétszer Gábiel (1,19; 1,26), a tizenkét tanítvány (9,2; 22,35), a hetven(két) tanítvány (10,1; 10,3), a szolga (14,17; 20,10), a követ (14,32; 19,14), egy-egy helyen pedig a lesújtottak (4,18), a zsidók vénjei (7,3), Keresztelő János két tanítványa (7,20), Keresztelő János (7,27), a próféták és apostolok (11,49), a küldöttek (13,34), a leselkedők (20,20) és Szentlélek (24,49) a küldöttek.

³⁷ Marshall, I. Howard: *The Gospel of Luke. A Commentary on the Greek Text*. The New International Greek Testament Commentary. The Paternoster Press, Exeter 1978, 182; Bovon, François: *Das Evangelium nach Lukas. 1. Teilband, Lk 1,1–9,50*. Evangelisch-Katholischer Kommentar zum Neuen Testament III/1. Benziger Verlag, Zürich – Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn 1989, 211.

által és elküldte őt az evangélium hirdetésére, gyógyításra és a szabadítás végett. Luke Timothy Johnson megjegyzi, hogy az ἀποστέλλω ige értelmére az evangélium hirdetése utal, hiszen Isten feladattal bízta meg Fiát. Jézusra egyesek úgy tekintettek, mint próféta szónok, vagy Isten képviselőjére.³⁸ Alfred Plummer pedig azt állítja, hogy míg a πέμπω ige (jóllehet időnként magára Krisztusra is vonatkozik) általános, és semmilyen különös kapcsolatot nem feltételez a küldő és a küldött között, addig az ἀποστέλλω igében ott van a küldő tekintélye, amellyel a küldött megy és képviseli urát.³⁹

Lk 4,43b-vel (καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην – *A többi városban is hirdetni kell az Isten országának evangéliumát, mert ezért küldettem*) kapcsolatban megemlítjük, hogy a kapernaumi csodatevései után a tömeg ott-tartóztatná őt, ki szeretné sajátítani magának⁴⁰ ezt a csodadoktort, de Jézus küldetésére hivatkozik és továbbmegy a többi városba, hogy ott is eleget tegyen feladatának.

A Lk 9,48-ban (καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅς ἐάν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς ἂν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτός ἐστιν μέγας – *majd ezt mondta nekik: „Aki befogadja ezt a kisgyermeket az én nevemért, az engem fogad be; és aki engem befogad, azt fogadja be, aki engem küldött. Mert aki a legkisebb mindnyájatok között, az a nagy”*) lejegyzettek Jézusnak a saját szenvedéséről tett kijelentése után hangzanak el akkor, amikor a tanítványok az elsőség gondolatával foglalkoznak. Lukács szövege nagymértékben megegyezik itt a Márkéval, jóllehet változtatásokat is eszközölt abban (Mk: τῶν τοιοῦτων παιδίων – Lk: τοῦτο τὸ παιδίον). A kisgyermek nem örvendek nagy megbecsülésnek Jézus korában.⁴¹ Amikor Jézus egy kisgyermeket állít példaként a tanítványok elé (vö. Mt 18,5), akkor úgy beszél róla, mint önmagáról, tehát aki befogad egy ilyen megvetett kisgyermeket, az őt magát fogadja be; sőt továbbmegy: az az Atyát fogadja be, aki őt küldte (Lk 10,16; Jn 12,44–45; 13,20; vö. 5,23). A mondatnak krisztológiai vonzata van, mivel úgy mutatja be Jézust, mint aki Isten küldöttének ismeri magát.⁴² Jézus a maga rejtett nagyságát a gyermekre ruházza, és így a benne jelen lévő Atya dicsősége is annak jelenik meg, aki befogadja a lenézetteket és megvetetteket (Zsid 13,2).⁴³

³⁸ Johnson, Luke Timothy: *The Gospel of Luke*. Sacra Pagina Series volume 3. The Liturgical Press, Collegeville, Minnesota 1991, 79.

³⁹ Plummer, Alfred: *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel According to S. Luke*. The International Critical Commentary. T. & T. Clark, Edinburgh 1964, 121; Balla Péter: Az apostoli tekintély eredete. In: *Theologiai Szemle*, új folyam XXXVI. 3. szám (1993. máj.–jún.), 138.

⁴⁰ Plummer, Alfred: *Luke* 140.

⁴¹ Lészai Lehel: A keresztyén házirend a házitáblák tükrében. In: *Református Szemle*, LXXXVII. évf. 6. szám, (1994. nov.–dec.), 401 és 404.

⁴² Marshall, I. Howard: *Luke* 397.

⁴³ Geldenhuys, Norval: *Commentary on the Gospel of Luke*. The New International Commentary on the New Testament. Wm. B. Eerdmans Publishing Company, Grand

Lk 10,16 (Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με – *Aki titeket hallgat, engem hallgat, és aki titeket elutasít, engem utasít el, és aki engem elutasít, az azt utasítja el, aki elküldött engem*) a hetven(két) tanítvány kiküldéskor hangzott el. William Manson arra utal, hogy Isten felajánlja az üdvözülés lehetőségét, és Jézust küldi el ennek tudtul adására, aki ennek a visszavonhatatlan küldetésnek tudatában beszél tanítványaival.⁴⁴ Nagyon fontos az emberek tanítványokhoz való viszonyulása, mert visszautasításuk Jézus visszautasítását jelenti,⁴⁵ ez pedig küldő Urára vonatkozik, az Atyára.⁴⁶ Ugyanez az alapvető gondolat jelenik meg több párhuzamos helyen is, amelyeket a következőképpen csoportosíthatunk:

a. Aki befogad (δέχομαι – Mk 9,37; Mt 10,40; 18,5; Lk 9,48)

b. aki befogad (λαμβάνω – Jn 13,20)

c. hallgat (ἀκούω – Lk 10,16)

a. az ilyen gyermekek közül egyet (Mk 9,37; vö. Mt 18,5; Lk 9,48)

b. ha valakit elküldök (Jn 13,20)

c. titeket (Mt 10,40; Lk 10,17)

a.b.c. engem fogad be/hallgat,

a.b.c. és aki engem befogad, nem engem fogad be, hanem azt, aki engem elküldött (Mk 9,37; Jn 13,20; vö. Jn 12,44.45)

a.b.c. és aki titeket megvet, engem vet meg, és aki engem vet meg, azt veti meg, aki engem elküldött (Lk 10,16; vö. Jn 5,23).⁴⁷

A szinoptikus evangéliumokban a πέμπω ige soha nem vonatkozik Jézusra, mint küldöttre.⁴⁸ Meg kell jegyeznünk, hogy amiként Mk 12,6(–8)-ban és Mt

Rapids, Michigan 1988, 287–288. Bovon: *Lukas 1*. 521. Nolland, John: *Luke 9:21–18:34*. Word Biblical Commentary 35B. Word Books, Dallas, Texas 1993, 519–521.

⁴⁴ Manson, William: *The Gospel of Luke*. Moffat New Testament Commentary. Hodder and Stoughton, London 1930, 125.

⁴⁵ Bock, Darrell L.: *Luke. Vol 2. 9:51–24:53*. Baker Exegetical Commentary on the New Testament 3B. Baker, Grand Rapids, Michigan 1996, 1005.

⁴⁶ Morris, Leon: *Luke*. Tyndale New Testament Commentaries. Inter-Varsity Press, London 1974; reprint, Inter-Varsity Press, Leicester – William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan 1990, 202 (a lapszámok az utánnymott példányból valók). Schweizer, Eduard: *The Good News According to Luke*. Trans. David E. Green. SPCK, London 1984, 176. Craddock, Fred B.: *Luke*. Interpretation series: A Bible Commentary for Teaching and Preaching. John Knox Press, Louisville, KY 1990, 146. Nolland: *Luke 2*. 558.

⁴⁷ Marshall: *Luke 426*; Dodd, C. H.: *Historical Tradition in the Fourth Gospel*. University Press, Cambridge 1963, 347.

⁴⁸ Négyyszer fordul elő Máténál, ahol a keleti bölcsek (2,8), Keresztelő János két tanítványa (11,2), a hóhér (14,10) és a király hadserege (22,7) a küldöttek. Márknál csak egyszer fordul elő, és akkor az ördögök (5,12) a küldöttek. Lukácsnál tízszer fordul elő, és itt kétszer-kétszer a százados jó barátai (7,6; 7,10), Lázár (16,24; 16,27),

21,37(–39)-ben a gazda fia Jézusra utalt, ugyanígy rejtett üzenetként foghatjuk fel ezt Lk 20,13(–15)-ben is, és így a πέμπω ige mégis vonatkozhat egyszer Jézusra, mint küldöttre.

A szinoptikus evangéliumokban léteznek még olyan lókusok, ahol jöhetnek nem szerepel szó szerint az ἀποστέλλω vagy a πέμπω ige, mégis értelem-szerűen következtetünk arra, hogy Isten küldte az ő Fiát, s Jézus az Atya akaratából jött küldetését teljesíteni. Mk 1,11-ben (καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα – *a mennyből pedig hang hallatszott: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm”*) és a párhuzamos helyeken (Mt 3,17 (12,18); 17,5; Lk 3,22) Isten a Fiáról és a Fiának beszél, erősíti őt – azt is mondhatnánk – abban a feladatban, amelynek elvégzésére elküldte őt. Az Atya jótetszésének kinyilvánításában, de már azelőtt, Fiához való viszonyának tisztázásában is megvan rejtett módon a küldetés parancsa és az annak való engedelmesség.

Mt 1,23-ban (ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον μεθ’ ἡμῶν ὁ θεός – *„Íme, a szűz fogan méhében, fiút szül, akit Immánuelnek neveznek”* – *ami azt jelenti: Velünk az Isten*) az ézsaiási prófécia (Ézs 7,14) teljesedik be, utalva arra, hogy abban a kisdedben Isten közeledik az emberekhez. Hogyha Isten jött közel Jézusban, akkor ez Isten akaratából, végzéséből történhetett, és ebben ott rejlik a Fiú küldetése az Atya által.

A Lk 19,10-ben (ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός – *Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.*) álló kijelentés, amelynek nincs párhuzama Máténál (Mt 18,11 nagy valószínűség szerint Lk 19,10-ből átvett szöveg, mert sok kéziratból hiányzik.⁴⁹ Viszont ehhez hasonló olvasható Mt 9,13-ban, amely szintén utal arra, hogy az ember Fia jövetelének célja van, ha pedig célja van, akkor bizonyára oka is. Nem magától jött, hanem küldetése mögött ott áll valaki, az Atya, aki a megtartatást általa akarja véghezvinni. Ezzel viszont egy kissé elrugaszkodtunk a szöveg szó szerinti mondanivalójától.

Mk 14,36a-ban (καὶ ἔλεγεν· αββα ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι – *És így szólt: „Abbá, Atyám! Minden lehetséges neked*) Jézus a Gecsemáné-kertben, elárul-tatása előtt szólítja ekként Atyját. Joachim Jeremias úgy látja, hogy ebben a megszólításban Jézus küldetésének végső titka lesz nyilvánvalóvá.⁵⁰

Mt 11,27a-ban (Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου – *Az én Atyám mindent átadott nekem*) és a párhuzamos helyeken (Lk 10,22; Mt 28,18; Jn 3,35; Jn 17,2) arról vall Jézus, hogy az Atya mindent rábízott. Csak akkor

a szolga (20,11; 20,12), egy-egy helyen pedig Illés (4,26), Keresztelő János két tanítványa (7,19), a tékozló fiú (15,15) és a gazda fia (20,13) a küldöttek.

⁴⁹ Metzger, Bruce M.: *A textual commentary on the Greek New Testament*. United Bible Societies, London – New York 1971, 44–45.

⁵⁰ Jeremias, Joachim: *Neutestamentliche Theologie*. Erster Teil: Die Verkündigung Jesu, 3. Auflage. Gütersloher Verlagshaus Gerd Mohn, Gütersloh 1979, 73.

adhatott át neki mindent, ha egytértett vele, útjával, céljával. Pontosabban: ha ő maga küldte, bízta meg Fiát. Bartha Tibor is megállapítja:

„A teljes Szentírás bizonyágtételéből azt értjük meg, hogy az Atya Krisztust választotta el és jelölte ki a világ megváltására [...] (Heidelbergi Káté 31. kérdés-felelete és a II. Helvét Hitvallás 11. fejezete) [...]. Ő [Krisztus] az *apostolosz, diakónosz, didaszkalosz*.”⁵¹

A vizsgált lókusok hol egyértelműen, hol rejtetten, vagy kevésbé rejtetten arra hívják fel figyelmünket: kétségbevonhatatlan, hogy Jézus küldetése az Atyától van. Ez a gondolat a legrelevánsabban János evangéliumában jelenik meg, de a szinoptikus evangéliumokból sem hiányzik. A tanítványokat vizsgálhatta, bátoríthatta az a tény, hogy az Atya küldte Jézust, Jézus pedig rájuk bízta küldetését. Eszerint bennük Jézust, illetve az Atyát fogadják majd be, vagy utasítják vissza az emberek. Jézus küldött volta összefügg a messiási mivoltával, mert Lk 4,18–19 beszámolója szerint a názáreti zsinagógában az igehirdetés textusaként felvett Ézs 61,1–2 idézetét félreérthetetlenül önmagára vonatkoztatta. Az Atya Jézust Izráel egészéhez küldte szeretete jeleként, hogy hirdesse az evangéliumot, gyógyítson és szolgáljon.

3. Jézus mint küldött János evangéliumában

A János evangéliumában 28-szor fordul elő az ἀποστέλλω ige és ezek közül 17 esetben Jézus a küldött. Ezért sorra vesszük ezt a 17 lókuszt, ahol világos megfogalmazásban olvashatjuk, hogy az Atya küldte Jézust.

Az első lókus, Jn 3,17 (οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ – *Mert az Isten nem azért küldte el a Fiút a világba, hogy elítélje a világot, hanem, hogy üdvözüljön a világ általa*) úgy említi a Jézus világba való küldetését, mint amely nem az ítélet végett történik, hanem az üdvözítés céljából. Jézus küldetésének végső célja a világ megtartása, és ennek érdekében több mindent kell elvégeznie. Jézusnak ezt azért kellett tisztáznia, mert hallgatói úgy várták Isten országának elközeledését, mint amely Isten ítéletét is hozza – a próféciák szerint (Mt 3,7 és Lk 3,7). Jézus azonban azt is tanította, hogy az ember Fiának hatalmához tartozik az ítélet is (vö. Mt 25,31–46 és Jn 5,22.27). Ebben a versben viszont az hangsúlyos, hogy Isten elküldte a Fiát, aki alászállt a mennyből,⁵² és küldetésének célja az evangélium hirdetése (12,47; 8,15), útnyitás a hit számára és a világ megmentése. Szó szerint nem olvashatjuk, hogy alászállt a mennyből, de a *küldte... a világra* arra utal, hogy önmaga községéből, a mennyből küldte Fiát a kozmoszba. Viszont arról olvashatunk,

⁵¹ Bartha Tibor: Misszió életünk teológiai problémáiról. In: *Theologiai Szemle*, új folyam II. 3–4. szám (1959. márc.–ápr.), 96.

⁵² Ridderbos, Herman N.: *Het evangelie naar Johannes*. Deel 1. Uitgeversmaatschappij J. H. Kok, Kampen 1987, 165.

hogy van hatalma megbocsátani a bűnöket, és él is ezzel a hatalmával (Mt 9,6).

Mielőtt továbbmennénk, meg kell említenünk, hogy bár Jn 3,16-ban nem az ἀποστέλλω, hanem a δίδωμι ige áll (οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον – *Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen*), ennek ellenére ugyanaz a gondolat jut kifejezésre, hogy Isten adta, tehát küldte Fiát e világra, és ennek a küldetésnek a célja a megtartatás, megmentés, az örök élet ajándékozása. Jn 3,16 alapján az Atya a misszió kezdeményezője és kezdete az evangéliumban.⁵³

A következő igehely, Jn 3,34a (ὄν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ – *Mert akit az Isten küldött, az Isten beszédeit szólja*), azzal kapcsolatban említi Jézus küldött mivoltát, hogy a követnek feladata ismertté tenni megbízója üzenetét. Itt Keresztelő János beszél,⁵⁴ aki még inkább a háttérbe készül vonulni, mert eljött az, akit egyedül illet meg a dicsőség. Ezúttal is hozzá kell fűznünk, hogy a 3,31–33. versek szintén utalnak burkoltan arra, hogy az Atya küldte el Jézust.

Jn 5,36-ban (Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν – *Nekem azonban Jánosénál nagyobb bizonyosságtételelem van. Mert a feladatok, amelyeket az Atya rám bízott, hogy teljesítsem azokat, tehát azok a cselekedetek, amelyeket elvégzek: maguk tesznek bizonyosságot arról, hogy engem az Atya küldött el*) ismét Jézus beszél és kijelenti, hogy az ő kiléte nem függ Keresztelő János bizonyosságtételétől. A zsidók szüntelenül jeleket kértek Jézustól (Mt 12,38; 16,1; 1Kor 1,22), hogy el tudják dönteni, kivel is állnak szemben. A Jézus tettei (szavai és csodái) arról árulkodnak, hogy őt Isten küldte, és a jelek utalnak mennyei származására (Jn 10,25.38).

Jn 5,38 (καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὄν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε – *és az Igéje sincs meg bennetek maradandóan, mert abban, akit ő elküldött, nem hisztek.*) a szombatn meggyógyított ember miatt kipattant vitához kapcsolódik: Jézus válaszol a zsidók támadására. Ítéletként hangzik el Jézus ajkáról, hogy az ellene támadó zsidókban nem lakozik maradandóan Isten Igéje, és ezt abból állapítja meg, hogy nem hisznek benne, Isten küldöttében. 1Jn 2,14.24-ben ugyanaz a szerző megdicséri a fiatalokat, mert maradandóan bennük lakozik Isten Igéje és ugyanakkor figyelmezteti őket, hogy ez az Istenben maradás titka. Jn 5,38 alapján az Istennel való kapcsolatot az ő küldöttében való hit igazolja.

⁵³ Okure: *The Johannine 23*.

⁵⁴ Brodie a Jn 3,27–36 verseket Keresztelő János hatyúdalának nevezi: Brodie, Thomas L.: *The Gospel according to John*. Oxford University Press, New York, Oxford 1993, 207.

Jn 6,29b (τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος – *Az az Istennek tetsző dolog, hogy higgyetek abban, akit ő küldött.*) az előbb megfogalmazott megállapításunk megerősítésére siet. Ennél világosabban aligha lehet megfogalmazni az ember feladatát. Az ötezer embert tápláló kenyérsokasítás után az újból megéhező tömeg keresi Jézust és látszólag az Isten dolgainak cselekvése felől érdeklődik. Erre válaszolja Jézus, hogy Istennek úgy lehet engedelmeskedni, ha hisznek küldöttében. Az *Isten dolgainak cselekvése* szókapcsolat (vö. 3,21; 9,4) sémi mintára megfogalmazott kifejezésmód (vö. 4Móz 8,11), amely annak a munkának végzésére utal, amelyet Isten vár el az embertől.⁵⁵

Jn 6,57-ban (καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατήρ καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με καὶ ἐκεῖνος ζήσει δι' ἐμέ – *Ahogyan engem az élő Atya küldött el, és én az Atya által élek, úgy az is, aki engem eszik, élni fog énáltalam*) Jézus az életről szóló beszédet folytatja. Az élő Atya küldte őt, és ő az Atya által, az Atyával való közösségből (megbízójának akaratát teljesíteni számára eledel 4,34) és a küldetése által él. Ugyanennek a kapcsolatnak kell fennállnia közte és tanítványai között is, mert csak általa, neki engedelmeskedve lehet a hiteles élet kiváltságában részesülni.

Jn 7,29 (ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι καὶ ἐκεῖνος με ἀπέστειλεν – *Én ismerem őt, hiszen tőle származom, és ő küldött el engem.*) a templomban hangik el és a zsidókkal való vitatkozás része. Jézus kijelenti, hogy ismeri az Atyát, akitől van és aki küldte őt. Isten azért küldte Fiát, hogy benne olyannak ismerjék meg a mindenség Atyját, amilyen valójában. Jézus ismét azzal az igénnyel szólal meg Jn 8,42-ben (εἰ ὁ θεὸς πατήρ ὑμῶν ἦν ἠγαπάτε ἂν ἐμέ, ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνος με ἀπέστειλεν – *Ha az Isten volna a ti Atyátok, szeretnétek engem, mert én az Istentől indultam el, és tőle jövök; nem magamtól jöttem, hanem ő küldött el engem*), hogy Isten az ő Atyja. Szemükre veti a zsidóknak, hogy ők viszont nem származnak Istentől, mert nem szeretik őt (3,19; 1Jn 3,14b). Ezek után leszögezi, hogy nem magától jött (ld. a 17,8-ban is), hanem Isten küldte őt.

A következő idézet az előző gondolathoz, kapcsolódik mert Jn 10,36-ban (ὃν ὁ πατήρ ἠγάασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι – *akit az Atya megszentelt, és elküldött a világra, arról ti azt mondjátok: Káromlást szólnak, mert azt mondtam: az Isten Fia vagyok?!*) az őt megkövezni szándékozó zsidóknak mondja Jézus, hogy nem cáromlást szól, amikor Istent Atyjának nevezi. Ismét hangsúlyozza, hogy Atyja küldte őt a világra és ez fontos küldetését illetően.

Mivel Isten küldte őt, meg is hallgatja Fiát. Erről szól imádsága Jn 11,42-ben (ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτε μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας – *Én tudtam, hogy mindig meghallgatsz, csak a körülálló sokaság miatt mondtam, hogy elhiggyék, hogy te küldtél*

⁵⁵ Ridderbos, Herman N.: *Johannes 1.* 262.

engem), amikor feltámasztja Lázárt. Az imádság a jelenlevőkért hangzik el, hogy higgyék: Isten küldte őt.

A főpapi imájában Jézus visszatér az örök élet kérdéséhez, és Jn 17,3-ban (αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα γινώσκωσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν – *Az pedig az örök élet, hogy ismernek téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust*) ezt úgy határozza meg, mint Isten, és az ő küldöttének, Jézusnak a megismerését.

Folytatódik az ima, és Jn 17,8-ban (ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας – *mert azokat a beszédeket, amelyeket nekem adtál, átadtam nekik, ők pedig befogadták azokat, és valóban felismerték, hogy tetőled jöttem, és elhitték, hogy te küldtél el engem*) beszámol Atyjának az ige hirdetéséről (vö. 3,34), a tőle vett beszédek tanítványoknak való továbbadásáról, amelynek az volt az eredménye, hogy az apostolok felismerték származását és a küldött mivoltát.

Nagyon fontos üzenetet tartalmaz Jn 17,18 (καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον – *Ahogyan engem elküldtél a világba, én is elküldtem őket a világba*). Itt Jézus Atya általi küldetése párhuzamba áll a tanítványok Jézus általi küldetésével (vö. 20,21). Folyamatnak vagyunk tanúi, amely a mennyből indult el és a földön folytatódik. Ebben a versben 2-szer fordul elő az ἀποστέλλω ige, és először Jézus a küldött, majd pedig a tanítványok.

Tovább az egységért foháskodik Jn 17,21-ben (ἵνα πάντες ἕν ὦσιν, καθὼς σὺ, πάτερ, ἐν ἑμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ ὅτι σὺ με ἀπέστειλας – *hogy mindnyájan egyek legyenek úgy, ahogyan te, Atyám, énbennem, és én tebenned, hogy ők is bennünk legyenek, hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél el engem*) és ennek az egységnek az lesz a következménye, hogy a világ megismeri Jézus küldetését. Eddig csak a tanítványokról s a zsidókról volt szó, de most a küldetését felismerők tábora az egész teremtett világra kiszélesedik.

Jn 17,23-ban az előbb megkezdett, egységről szóló gondolat folytatódik (ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἑμοί, ἵνα ὦσιν τετελειωμένοι εἰς ἓν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σὺ με ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας – *én őbennük és te énbennem, hogy tökéletesen eggyé legyenek, hogy felismerje a világ, hogy te küldtél el engem, és úgy szeretted őket, ahogyan engem szerettél*) és ennek az egységnek a kisugárzása fényt csillanthat meg a világ előtt Jézus küldetését illetően.

A Jn 17,25-ben megfogalmazott gondolatok (πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας – *Igazságos Atyám, a világ nem ismert meg téged, de én megismertelek, és ők is felismerték, hogy te küldtél el engem*) visszatérnek arra az alaphelyzetre, hogy a világ nem ismerte meg az Atyát, de a tanítványok felismerik küldetését. Ha az

előző versekre is gondolunk, ebben visszacseng, hogy a tanítványok feladatot (egység) kaptak: megismertetni Istent és az ő Fiát a világgal.

A feltámadt Jézus megjelenik tanítványainak, és Jn 20,21b-ben (εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς – *Békesség néktek! Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket.*) arra utal, hogy az Atya küldte őt,⁵⁶ és egyértelmű paranccsal küldi a tanítványokat (vö. 17,18) Isten munkájának végzésére, amelyben ő előttük járt, és amelyre példát is adott. Varga Zsigmond J. pontosít ennél az igénél: Jézus nem úgy küldte tanítványait, mint ahogyan az Atya küldte őt (az csak egyszer volt a világtörténelemben), hanem „modálisan másként, a lényegét illetően azonosan”.⁵⁷

Miután megvizsgáltuk azokat az igeverseket, amelyekben az ἀποστέλλω ige Jézusra vonatkozott, vegyük számba ugyanezt a πέμπω igénél. A πέμπω ige 32-szer fordul elő János evangéliumában (az újszövetségi előfordulások 40%-a), és ezek közül 25 esetben Jézus a küldött személy.

Jézus egyenesen arról beszél tanítványainak Jn 4,34b-ben (ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον – *Az én eledelem az, hogy teljesítsem annak akaratát, aki elküldött engem, és bevégezzem az ő munkáját*), hogy számára eledel, táplálék Atyjának akaratát cselekedni, aki őt elküldte. Küldetésének lényege tehát: az Atya akaratának cselekvése, dolgainak végzése, ami az ige hirdetését jelenti szavak és tettek által.

A zsidók meg akarják ölni Jézust, mert szombaton gyógyított és egynek vallotta magát az Atyával, ezért Jn 5,23-ban (ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν – *hogy mindenki úgy tisztelje a Fiút, ahogyan az Atyát tisztelik. Aki nem tiszteli a Fiút, az nem tiszteli az Atyát sem, aki őt elküldte*) világossá teszi számukra, hogy az Atya benne jelent meg, az Atyát benne lehet és kell tisztelni; aki pedig nem mutat iránta tiszteletet, az Atyát sem tiszteli, aki elküldte őt.

A következő versben, Jn 5,24-ben (Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν – *Bizony, bizony, mondom néktek: aki hallja az én igémet, és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van; sőt ítéletre sem megy, hanem átment a halálból az életbe*) felhívja a zsidók figyelmét, hogy aki hallgat igehirdetésére és hisz az őt elküldő Atyában, üdvözülni (vö. 17,3).

Jézus újból hangsúlyozza Jn 5,30-ban (Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἄπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δίκαια ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με – *Én önmagamtól nem tehetek semmit: ahogyan tőle hallom, úgy ítélek; és az én ítéletem igazságos, mert nem a magam akaratát keresem, hanem annak az akaratát, aki elküldött engem*), hogy

⁵⁶ Blauw, Johannes: *The missionary nature of the church*. Lutterworth Press, London 1962, 88.

⁵⁷ Varga Zsigmond J.: Jézus küldetése a jánosi iratok teológiájában. In: *Theologiai Szemle*, új folyam XXIV. 3. szám (1981. máj.–jún.), 146.

semmit sem tehet önmagától (vö. 5,19), mert az Atya küldte őt és az ő akaratát teljesíti.

Jn 5,37-ben (καὶ ὁ πέμψας με πατήρ ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. οὐτε φωνῆν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε – *De az Atya is, aki elküldött engem, bizonyoságot tett rólam. Az ő hangját nem hallottátok soha, arcát sem láttátok*) Jézus visszatér önigazolása kérdéséhez, és ebben is Atyjára utal, aki küldte őt és bizonyoságot tett róla. A μαρτυρέω ige perfektuma utal arra, hogy Isten már bizonyoságot tett felőle és még bizonyoságot fog tenni (az ő tettei által).⁵⁸

Jn 6,38 (ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με – *mert nem azért szálltam le a mennyből, hogy a magam akaratát tegyem, hanem hogy annak az akaratát, aki elküldött engem*) arra utal, hogy Jézus a mennyből szállt alá (vö. 8,42) az Atya küldöttjeként, és nem önkényesen a maga akaratát cselekszi, hanem az Atyáét.

Jn 6,39-ben (τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ [ἐν] τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ – *Annak pedig, aki elküldött engem, az az akarat, hogy abból, amit nekem adott, semmit se veszítsek el, hanem feltámasszam az utolsó napon*) Jézus meg is nevezi a küldő Atya akaratát: őrizze meg a neki átadott embereket és támassza fel őket az utolsó napon (vö. 10,28; 17,12; 18,9).

Mivel Jézus nem tehet semmit magától, ezért a Fiúhoz is az Atya karata függvényében lehet menni: ő „vonzza” az embereket (ld. 6,44 és vö. Jer 31,1; Hós 11,4). Jn 6,44-ben (οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με εἰ μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ – *Senki sem jöhet énhozzám, ha nem vonzza őt az Atya, aki elküldött engem. Én pedig feltámasztom az utolsó napon.*) utal az Atyával való egységére. A küldő Atya vonzására Jézus feltámasztja őket a rendelt időben (vö. 6,39b).

Jézus Jn 7,16b-ben tisztázza (ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με – *Az én tanításom nem az enyém, hanem azé, aki elküldött engem*) az értetlenkedő zsidó ellenségei számára, hogy jóllehet nem tanulmányozta az írásokat, mégis ismeri azokat, mert tanítása nem övé, hanem az az őt elküldő Atyától származik. Ismerete nem tanulmányozáson és emberi tudományosságon nyugszik, hanem az Atyától van, aki küldte őt.

Jn 7,28b-ben az általában csendes Jézus (vö. Mt 12,19) felkiált a templomban, hogy az ézsaiási prófécia következményeként megsüketült fülek is (Ézs 1,9–10) meghallják őt, és azt veti szemükre, hogy ismerősként, társadalmukba betagozhatóként kezelik, jóllehet nem ismerik azt, aki elküldte őt (καὶ μὴ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ’ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ’ ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε – *Ti ismertek engem, tudjátok is, honnan való vagyok; de én mégsem önmagamtól jöttem, hanem az, aki engem elküldött, igaz, ti őt nem ismeritek*). Fontos itt, hogy Jézus nem magától, saját akaratából, önnön elképzeléséből, indítványából vagy kezdeményezéséből jött,

⁵⁸ Ridderbos, Herman N.: *Johannes 1.* 237.

hanem Isten küldte őt. Szavainak az a közvetlen, eszméltető eredménye, hogy meg akarják őlni, de még nem jött el ennek ideje, még nem teljesítette egészen küldetését.

Jn 7,33-ban (εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με – *Jézus ekkor így szólt: Még egy kis ideig veletek vagyok, de elmegyek ahhoz, aki elküldött engem.*) figyelmezteti az ünnepre összegyűlteket a templomban, hogy hamarosan távoznia kell ahhoz, aki közéjük küldte őt.

Jn 8,16-ban (καὶ ἂν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ – *De még ha ítélek is, igaz az én ítéletem, mert nem egyedül vagyok, hanem én és az Atya, aki elküldött engem*) az ítéletről van szó (jóllehet 3,17; 12,47 alapján nem ítélt, illetve 3,18–19; 9,39-nek megfelelően már jelenléte ítéletet hoz), amelyben az Atya, aki küldte őt, vele van (vö. 8,29; 16,32). Végül mégsem ítélt, hanem közli az Atya, a megbízó akaratát (vö. 8,26).

Jézus kijelenti a farizeusokkal folytatott vitában (ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ – *Én önmagamról teszek bizonyosságot, és bizonyosságot tesz rólam az Atya is, aki elküldött engem* – Jn 8,18), hogy az ő bizonyoságtétele igaz – másokkal szemben, mert ezt a bizonyoságtételt az Atya erősíti meg, aki elküldte őt. Egyesek itt egy újabb „én vagyok” mondást vélnek felfedezni, de valójában ez csak egy láncszem a bizonyítandó mondanivaló függvényében.⁵⁹

A Jn 8,26-ban (πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστιν, καὶ γὰρ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν κόσμον – *Sok mindent kellene mondanom rólatok és ítélnem felőletek, de aki elküldött engem, igaz, és én azt mondom a világban, amit tőle hallottam*) mondtak azt tisztázzák, ami 8,16-ban áll. Jézus azt szólja, amit rábízott küldő Atyja, és ebben van ítélet is.

Az előbb tárgyalt két lókus (Jn 8,16.18) Jn 8,29-ben csúcsosodik ki (καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφήκεν με μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε – *És aki elküldött engem, velem van: nem hagyott egyedül, mert mindig azt teszem, ami neki kedves*). Jézus itt kijelenti, hogy az őt megbízó Atya sohasem hagyha cserben. Francis J. Moloney azt állítja, hogy a μετ' ἐμοῦ ἐστιν jelen ideje után perfektumnak kellene következnie, ehelyett az ἀφίημι ige aoristos fordul elő, és ez a testté lételre utalhat. Isten az ő igéjével van az inkarnáció előtt (1,1–2) és után is (1,14), tehát egy szempillantásig sem hagyta őt magára Atyja.⁶⁰

⁵⁹ Bultmann, Rudolf: *Das Evangelium des Johannes*. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 131953, 212.

⁶⁰ Moloney, Francis J.: *Signs and shadows: reading John 5–12*. Fortress Press, Minneapolis 1996, 101. Uő.: *The Johannine son of Man*. Libreria Ateneo Salesiano, Roma 1976, 139.

A Jn 9,4-ben (ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι – *Nekünk – amíg nappal van – annak a cselekedeteit kell végeznünk, aki elküldött engem. Mert eljön az éjszaka, amikor senki sem munkálkodhat*) mondtak (vö. 4,34; 5,17; 10,32) többes számban kezdődnek,⁶¹ és mivel ezek a szavak a tanítványokhoz szólnak, egyértelmű, hogy a tanítványokra is vonatkozik a cselekvés kényszere. Ennél is figyelemre méltóbbak vizsgált témánk szempontjából azok a kéziratok, amelyekben a πέμψαντός με helyett πέμψαντός ἡμᾶς olvasható, amiből – ha az olvasat hiteles – arra következtethetünk, hogy a tanítványokat is az Atya küldte el, illetve Jézus és a tanítványok egysége közös küldetésükben is felismerhető.

Jézus ismét kiált Jn 12,44-ben (Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεῶν εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με – *Jézus felemelve a hangját ezt mondta: Aki hisz én bennem, az nem én bennem hisz, hanem abban, aki elküldött engem*), hogy a sokaság felfigyeljen üzenetére, amely életet jelenthet számukra. Itt is az Atyával való egységről van szó: aki benne hisz, az valójában abban hisz, aki elküldte őt (vö. 5,38).

A következő versben, Jn 12,45-ben (καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με – *és aki lát engem, az azt látja, aki elküldött engem*), folytatódik az Atya és közte létező egység leírása, kifejtése (vö. 14,9). Ez az egység oly mértékű, hogy Jézusban szemlélfelhetővé válik az Atya, aki elküldte őt.

Jn 12,49-ben (ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἶπω καὶ τί λαλήσω – *Mert én nem magamtól szoltam, hanem aki elküldött engem, maga az Atya parancsolta meg nekem, hogy mit mondjak, és mit beszéljek*) azt tisztázza Jézus, hogy honnan is származik üzenete. Ezt nem ő találta ki, nem tanulmányozás folytán sajátította el, hanem az őt küldő Atya parancsolta neki.

A tanítványok lábának megmosása után, Jn 13,20b-ben (ὁ λαμβάνων ἄν τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με – *aki befogadja azt, akit elküldök, engem fogad be; aki pedig engem fogad be, azt fogadja be, aki engem elküldött*) Jézus nagyon fontos kijelentést oszt meg egykori és mostani tanítványaival. A történelem haladásával ellentétes sorrendben mondja el, hogy ha valaki befogadja azt, akit ő küld, valójában őt fogadja be, benne pedig az Atya fogadtatik be, aki őt küldte. Az Atya küldte Jézust, majd Jézus küldte a tanítványokat, akiknek sorába újabb és újabb tanítványok lépnek, hogy végezzék az Atyától vett küldetés feladatát (vö. Mt 10,40; Lk 9,48). A tárgyalt versben 2-szer fordul elő a πέμπω ige: először Jézus az alanya, másodszer a Jézus a tárgya.

Jn 14,24-ben a Jézus által hirdetett ige eredetéről van szó (ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός – *Aki nem szeret engem, nem tartja meg az én ígémet. Az az ige pedig, amelyet hallotok, nem az enyém, hanem az Atyáé, aki elküldött engem*). Beszédeinek megtartása egyrészt az iránta táplált szeretet kifejezése, a neki

⁶¹ Egyes kéziratokban a ἡμᾶς (minket) helyett egyes szám első személy áll (ἐμέ).

való engedelmeskedés, másrészt viszont az Atya iránti viszonyról van szó, hiszen ő küldte Jézust és a beszédek is az övéi (vö. 7,16).

A tanítványokhoz intézett beszéd keretében hangzik el Jn 15,21 (ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασιν τὸν πέμψαντά με – *De mindezt az én nevemért teszik veletek, mert nem ismerik azt, aki elküldött engem*), és itt elsősorban üldözésről van szó. Az üldözés Jézus miatt támad, és abból fakad, hogy nem ismerik az őt elküldő Atyát.

A búcsúbeszédek során hangzik el Jn 16,5 (Nῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπάγεις; – *De most elmegyek ahhoz, aki elküldött engem, és közületek senki sem kérdezi tőlem: Hova megy?*) is. Jézus küldetése a vége felé jár, ezért készül visszatérni ahhoz, aki elküldte őt.

Jn 20,21b (εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς – *Békesség néktek! Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket*) az egyetlen olyan lókus, amelyben a *küldeni* ige mindkét görög megfelelője előfordul.⁶² Josef Kuhl megjegyzi, hogy a tanítványok kiküldése és cselekedetei Jézus küldetésében gyökereznek és az által váltak lehetségessé.⁶³ A καθὼς határozószó kettős szerepet tölt be, amikor a Jézus és tanítványai küldetése közötti párhuzamra utal (vö. 17,18). Jézus küldött volta összefügg messiási tisztével, mert a názáreti zsinagógában – Lk 4,18–19 beszámolója szerint – félreérthetetlenül magára vonatkoztatta az igehirdetés textusaként felvett Ézs 61,1–2 idézetét.

4. Következtetés

Isten volt az, aki ki akarta békíteni az embereket önmagával, ezért választotta ki és küldte el Fiát az emberekhez. Jézus küldetésének célja elsősorban a tanítás és a prédikálás volt (Mk 1,38–39; Mt 4,17; 9,35; Lk 4,43; 8,1). Ő hirdette az ígét, de ugyanakkor meg is jelent, inkarnálódott benne Isten Igéje. Donald Senior és Carroll Stuhlmüller megjegyzi, hogy:

„Jézus nem csupán eggyel több Isten küldötteinek sorában. Ő a Fiú (vö. Lk 20,13), Isten végleges Szava.”⁶⁴

Az Atya küldötteként Jézus az Atya akaratát teljesítette, az Atya országának elközeledését hirdette (Mk 1,15; vö. Mt 4,17) és az Atya óhaját fejezte ki: térjenek meg, béküljenek ki általa Istennel, hogy részesei lehessenek a mennyek országának. Az igehirdetés és tanítás mellett gyógyított⁶⁵ (Mk 1,30–34; 6,5; Mt 4,23–24; 8,15; Lk 5,24–25; 6,10), leprásokat tisztított meg (Mk 1,40–42; Mt 8,3; Lk 17,12–14), helyreállította a betegek egészségét (ἀποκαθίστημι –

⁶² Dodd, C. H.: *Historical* 344.

⁶³ Kuhl, Josef: *Die Sendung* 146.

⁶⁴ Uo. 262.

⁶⁵ Geréb Zsolt: Jézus csodáinak magyarázatai. In: *Újszövetségi tanulmányok*. Par-tium Kiadó, Nagyvárad 2005, 141.

Mk 3,5; vö. Mt 12,13; Lk 6,10; Mk 8,25), ördögöket űzött (Mk 1,23–27; Mt 8,32; Lk 4,35) és halottakat támasztott fel (Mk 5,41–42; vö. Mt 9,25; Lk 7,14–15). Mindezek jelek és csodák voltak, amelyek kísérték igehirdetését és igazolták annak hitelességét. Gyógyításai és csodái nem mágikus jellegűek. Átaluk hirdette Isten országának kezdetét, és ezek ennek az országnak jelei.⁶⁶ Keresztelő János kérdésére felsorolja válaszként a végrehajtott csodáit (Mt 11,4), és ezzel utal tetteinek eszkatologikus jellegére.⁶⁷ Nem önmagától vitte végbe a jeleket és csodákat (Mt 12,28; Lk 11,20), hanem Istentől kapta ehhez a hatalmat (Lk 5,17). Amikor földi küldetése végéhez közeledett, az Atya akaratának engedelmeskedve halt meg a kereszten, hogy kibékítse az embereket Istennel. Főleg zsidóknak hirdette Isten Igéjét, de szóba állt a pogányokkal is és gyógyította őket. Üdvtörténetileg szemlélve a kérdést Jézus előbb a választott népnek hirdette az üdvösséget (Mt 15,24), majd pedig, amikor a zsidók visszautasítják igehirdetését és őt magát, bekövetkezik a fordulópont, és lehetővé válik a pogánymisszió (27,25).⁶⁸ Feltámadása után tanítványait minden néphez küldte, hogy folytassák azt a missziót, amelyben ő részesült.⁶⁹

⁶⁶ Geréb Zsolt: *A modern Jézus-kutatás Ernst Käsemann után (1950–1970)*. Szemle Füzetek 12. Az Erdélyi Ref. Egyházkerület Igazgatótanácsa, Kolozsvár 1994, 100–101.

⁶⁷ Geréb Zsolt: Jézus csodáinak magyarázata. In: Vetési László (szerk.): *Református lelkésztoábbképző tanfolyam*. II. Kolozsvári Ref. Egyházkerület, Kolozsvár 1986, 122.

⁶⁸ Geréb Zsolt: *Az Újszövetségi biblika theologia*. Kézirat. Kolozsvár 1988, 25.

⁶⁹ Karner Károly: *Máté evangéliuma*. Az Újtestámentum Szent Iratai, I. kötet. Keresztyén Igazság, Sopron 1935, 195.